

mulig gennem en Grundlovsforandring. Da det nu er saa, at hverken han eller jeg er istand til at kunne faae en saadan Tanke realiseret og altsaa opnaae, hvad vi ansee for at være det høieste Gode, der kunde opnaaes i saa Henseende, saa er man nødt til at tage Forholdene, som de ere og ligge for.

Jeg skal nu gaae over til at behandle det foreliggende Forslag, og jeg skal da først udtale min Tak og Anerkjendelse til det ærede Medlem, som har bragt det frem. Det er mig overordentlig glædeligt, at det er kommet frem her i Salen; men det vilde have glædet mig en heel Deel mere, hvis det samme Forslag var fremkommet fra den ærede Minister; thi saa kunde man dog nogenlunde have Haab om, at det kunde blive ophøiet til Lov i denne Sæssion. Da dette imidlertid ikke er skeet, smigrer jeg mig ikke stærkt med Haabet om, at det Sidste vil lykkes; men i alt Fald ville vi jo, naar den ærede Minister tager Ordet, faae at høre, om min Mening er feilagtig. Det skulde glæde mig særdeles, om den var det; thi i dette Øieblik vilde Intet være mig kjerere, end naar den ærede Minister vilde rejse sig og sige, at han sympathiserer med den Tanke og den Aand, der gaaer gennem Forslaget, og at han vil bestrebe sig for, forsaavidt det kunde komme til at ligge for i en Form, han nogenlunde synes om, da at faae det ophøiet til Lov. Jeg tør ogsaa udtale, at det er et af de Lovarbejder, som, hvis det maatte lykkes os at faae det gennemført — om det end skulde være, saa at sige, ordret, som det her foreligger — vilde indbringe ikke blot det ærede Medlem, som havde bragt det frem, men alle dem, der havde understøttet det og bidraget til at faae det ophøiet til Lov, en overordentlig stor Anerkjendelse rundt omkring i Landet, ja, jeg tør sige, at jeg ikke kan tænke mig noget Lovarbejde, der vilde blive saa almindeligt priist rundt omkring i Landet som en saadan Lov. Der er vist ikke Mange af dem, der have Sæde her i denne Sal, som ikke have haft Leilighed til at høre de mangfoldige Klager og den megen Forundring i Befolkningen over, at man ikke endnu har kunnet komme til at ordne dette Forhold. Føll kunne ikke forstaae, at efterat vi i 17 Aar have havt en constitutionel For-

fatning, og efterat saamange gennemgribende Reformere i de forskjellige Grene af Statsstyrelsen ere gennemførte, dette Forhold saa længe har kunnet henligge uberørt. Jeg har da maattet svare dem: „Dette ligger deri, at der her er en meget stor Principstrid tilstede mellem to Partier, en Strid, der navnlig gaaer ud paa, om det er Staten, der har Ret til at ordne dette Forhold, eller Kirken. En Deel, og vistnok ikke en uvæsentlig Deel af dem, der have drøftet dette Spørgsmaal, paastaae, at Staten ikke har Ret til at ordne dette Forhold, men at det er Kirken og den alene, som skal ordne det. Jeg sympathiserer ikke med denne Tanke, og har heller aldrig kunnet begribe de Grunde, der fremsføres til Støtte derfor, nemlig, at det Guds, som nu henligger til Kirken, er Kirkens Guds. Jeg kan ikke forstaae, at Kirken kan eie noget Guds, og det er ikke blevet gjort mig mere forstaaeligt af de Forsvarere, der ere fremtraadte for denne Tanke, idet de som sagt aldrig have kunnet fremsætte deres Grunde paa en saadan Maade, at det er blevet mig klart, at Kirken kan eie Guds i verdslig Forstand.“ Det er dette Svar, jeg har givet dem, der have forundret sig over, at man ikke har taget dette Spørgsmaal fat forlænge siden, at det nemlig er, fordi man har, om jeg saa maa sige, denne Fordom at kæmpe imod, og at der er et mægtigt Parti i Landet og da navnlig Geistligheden, der jo er samlet næsten som en heel Corporation, der har reist et meget stærkt Angreb mod hver den, som har villet fortolke Stridsspørgsmaalet derhen, at det er Staten, der eier Guds, og at det derfor er Staten, der maa kunne ordne dette Forhold paa den Maade, den finder hensigtsmæssigst. Det skulde derfor glæde mig særdeles meget, om det kunde lykkes meee og mere at fortrænge denne Tanke om Kirkens Eiendomsret over Kirkeguds, idet jeg troer, at den ikke har nogen varig Rod, og at den hviler paa et falst Grundlag. Hver Gang den er kommen frem, har jeg derfor ikke kunnet andet end i høieste Grad beklage det, idet jeg ikke er istand til at see Andet, end at Godtjendelsen deraf vilde være at skabe, om jeg saa maa sige, en Stat i Staten. Det, Discussionen hidtil væsentlig har dreiet sig om her, har været Lønningens